

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.II.20.151/2020/9.

A tanács tagjai: Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit a tanács elnöke

. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna előadó bíró

Nyíróné dr. Kiss Ildikó bíró

A felperes: felperes neve (**felperes címe**)

A felperes képviselője:

. Pap Éva Mária ügyvéd (**fél címe**)

Az alperes: alperes neve (**alperes címe**)

Az alperes képviselője:

. Ozvári-Lukács Ádám ügyvéd (**fél címe 2**)

A per tárgya: Gyermektartásdíj megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

A csatlakozó felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Alperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 6.P.101.128/2018/55.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

ővárosi Törvényszék 50.Pf.634.909/2019/8.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja: a felperes **N.** utónevű gyermeke után fennálló tartásdíj fizetési kötelezettségét 2018. szeptember 1. napjától megszünteti.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 57.600 (ötvenhétezer-hatszáz) forint le nem rótt kereseti és 23.700 (huszonháromezer-hétszáz) forint viszontkereseti, továbbá 97.900 (kilencvenhétezer-kilencszáz) forint fellebbezési illetéket.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 25.000 (huszonötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 96.000 (kilencvenhatezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket, valamint 20.000 (húszezer) forint le nem rótt csatlakozó felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és az alperes (továbbiakban: felek) házastársak voltak,

házasságukból 1996. március 6. napján **L.**, 1999. március 2-án **N.** utónevű gyermekeik születtek.

- [2] A bíróság a felek házasságát a 2008. január 17-én jogerőre emelkedett ítéletével felbontotta. A perben kötött egyezségben - a közös szülői felügyelet deklarálása mellett - a jelen per felperese a kiskorú gyermekek tartására mindenkori rendszeres járandósága 15-15%-ának megfelelő, de legalább havi 36.000-36.000 forint, a továbbá rendszeres személyi juttatásként járó egyéb jövedelme kifizetésekor esedékes 15-15%-a megfizetését vállalta. A felek a felperes és a gyermekek közötti kapcsolattartást a bírói gyakorlatnak megfelelően szabályozták (kéthetente hétvége, a szünetek fele időtartama).
- [3] A 2014-ben indult perben a bíróság **L.** után a felperest terhelő tartásdíj fizetési kötelezettséget megszüntette. A nagykorú gyermek 2014. május 11-én az alperestől elköltözködött, önálló háztartásban él.
- [4] A jelen pert megelőzően a Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.P.104.405/2014/18. számú és a Fővárosi Törvényszék 2015. november 5. napján hozott 50.Pf.633.979/2015/6. számú jogerős ítélete **N.** után a felperes tartásdíj fizetési kötelezettségének mértékét 2015. január 1-től 80.000 forint határozott összegre megváltoztatta. A Kúria Pfv.II.20.308/2016/6. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [5] Az előzményi jogerős ítélet tényállása szerint a felperes villamosmérnök, informatikusként a **M. T.** Nyrt.-nél dolgozott, nettó keresete a tartásdíj levonása nélkül 410.000 forint, túlórával 449.000 forint volt. Élettársi kapcsolatban élt az egyenlő arányú közös tulajdonukban álló, a jelenlegi címe alatti ingatlanban. Élettársa megbízott óraadóként bruttó 2.700 forint óradíj mellett, az óraszámától függő csekély jövedelemmel rendelkezett.
- [6] A jogerős ítélet meghozatala után a felperes munkahelyet váltott. 2017. júniustól 2019 februárjáig egy zrt.-nél vállalt munkát, havi nettó átlagkeresete 708.080 forint volt és évi bruttó 240.000 forint cafeteria juttatást kapott. 2019. február 25-e óta az **I. S. H.** Kft.-nél dolgozik, havi nettó átlagkeresete 698.250 forint. A próbaidőt követően évi bruttó 240.000 forint cafeteria juttatás megilleti.
- [7] 2017 februárjában az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett 1/2 tulajdoni hányadát a javára haszonélvezeti jog alapításával, ismeretlen összegű vételár ellenében adásvételi szerződéssel az élettársa szerezte meg. Élettársa részére a per alatt 28.000 forint öregségi nyugdíjat állapítottak meg.
- [8] A felperes kiadásai átlagosak, a rezsi és az életviteli kiadások mellett internetet (5-6.000 forint), nyugdíjpénztári tagdíjat (7.300 forint), közös költséget (22.540 forint) fizet, 2016. év végétől havi 8.000 forintért gyógytornára jár és élettársával két gépkocsit üzemeltetnek.
- [9] Az alperes 2016 augusztusában férjhez ment, házastársával és **N.**vel

a jelenlegi címük alatti saját tulajdonú ingatlanában él. Férje villanyszerelő, keresete 120.000 forint, amelyet hitelkártya tartozás címén 40.000 forint levonás terhel, havonta egyéb tevékenységből néhány 10.000 forint többlet bevételhez jut. Az alperes 2015 októbere óta álláskereső, alkalmi munkavállaló, ebből havi pár 10.000 forint bevétele van, rendszeres jövedelmet eredményező munkavégzésre születési rendellenessége, életkora miatt nem alkalmas.

- [10] **N.** 2017. március 2. napján betöltötte a 18. életévét. 2018 tavaszán érettségizett, 2018 szeptemberétől a **S.** Egyetem Egészségtudományi Kar Ápolás és Betegellátás Szülésznő szakirányú állami ösztöndíjas nappali képzésre jár. A továbbtanulásról 2018. augusztus 3-án e-mailben értesítette a felperest. 2018 augusztusától az utána addig folyósított 12.200 forint családi pótlék megszűnt. Mobiltelefonja előfizetésével és a készülék vételárával kapcsolatban 8.000 forint kiadása van.
- [11] A felek között a kapcsolattartás idején felmerült konfliktusok miatt több közigazgatási és bírósági eljárás volt folyamatban. A bontóperi egyezséget követően az alperes a közös szülői felügyelet megszüntetése és a kapcsolattartás újraszabályozása iránt pert indított. A felek Pesti Központi Kerületi Bíróság 15.P.108.862/2008. számú eljárásában a közös szülői felügyeleti jogot egyezséggel megszüntették és a gyermekeket az alperes nevelésébe és gondozásába helyezték el. A bíróság a 33. sorszámú ítéletében a kapcsolattartást újraszabályozta és a felperest minden hónap első hétvégéjén szombaton 10 órától 20 óráig vagy (alternatíván) vasárnap ugyanezen időtartamban jogosította fel a kapcsolattartásra.
- [12] A kapcsolattartás időtartamának csökkenése a konfliktusokat nem szüntette meg. A szülők közötti feszült viszony kihatott a gyermekekre is, a kisebbik gyermek a kapcsolattartásokon zaklatottan viselkedett. A felperes a szituációkat nem tudta kezelni, a gyermeket tiszteletlennek tartotta és mindezért az alperest hibáztatta: a gyermeket nem megfelelően készítette fel.
- [13] 2011 februárjában a kapcsolattartás idején az akkor 12 éves **N.** a felperest lábon rúgta. A felperes ezt követően csak **L.**-t vitte el, és az eseményt - a gyermek neveletlen és szófogadatlan magatartásaként - folyamatosan felemlgette. Néhány alkalom után a kislány már nem akart a felperessel elmenni, az alperes azonban - a gyámhivatali eljárások megelőzésével indokolva - hosszú időn át a kapcsolattartás kezdő időpontjára változatlanul felöltöztette és a nagyobbik gyermekkel együtt váratta.
- [14] A kialakult helyzet következményeként **N.** a felperestől érzelmileg eltávolodott. 2012 nyarán a felperes kezdeményezésére, a gyámhivatal közbenjárásával eredménytelen mediáción vettek részt, a gyermek a felperes kapcsolatfelvételi próbálkozásaira, telefonos üzeneteire nem reagált.
- [15] Az alperes 2012 októberében a felperes kapcsolattartási jogának megszüntetése iránt pert indított. A Budapesti XVIII. és XIX.

Kerületi Bíróság a 6.P.XIX.20.587/2013. számú perben a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság a 2015. szeptember 23. napján hozott 54.Pf.633.746/2015/7. számú jogerős ítéletében az elsőfokú bíróság döntését megváltoztatta és a felperest feljogosította minden hónap első szombatján 10 órától 12 óráig az ellenőrzött körülmények közötti kapcsolattartásra.

- [16] A felügyelt kapcsolattartás három alkalommal valósult meg. **N.** 2016. december 27. napján tájékoztatta a felperest, hogy elérhetősége változatlan, minden sms-t és hívást megkap, de arra nem hajlandó reagálni. „Hagyj minket békén, ne akarj rólam semmit sem tudni, semmi közöd hozzám és nekem se hozzád. Mi tudunk nélküled élni, tanulj meg te is nélkülünk.” A gyermek 2017. január 3. napján a kapcsolatügyeleten bejelentette, hogy a kapcsolattartáson az eddigieken is saját szabad akaratából, befolyásolástól mentesen nem jelent meg és a továbbiakban sem fog megjelenni.
- [17] A felperes ezt követően a gyermekkel még próbálta felvenni a kapcsolatot, sms üzentet küldött, miszerint minden alkalommal várja.
- [18] **N.** 2016. évben kapcsolattartás megszüntetése iránt keresetet terjesztett elő a Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróságon. A bíróság a 10.P.XIX.21.523/2016. számon indult pert a nagykorúság miatt megszüntette.
- [19] A gyermek 2017 januárjától a felperessel nem kommunikál. 2017. március 2-án betöltötte a 18. életévét, a felperest nem kereste, továbbtanulásról kizárólag annak tényközlésével 2018 augusztusában értesítette. A gyermek a hozzá elektronikus üzenetben, postai úton küldött kapcsolatfelvételi kezdeményezésekre nem reagál.

A kereseti kérelem és az alperes viszontkeresete

- [20] A felperes módosított keresetében elsődlegesen azt kérte, hogy a bíróság a tartásdíj fizetési kötelezettségét 2018. szeptember 1. napjától kezdődően szüntesse meg. Másodlagosan a gyermektartásdíj mértékét rokонтartás jogcímén 2018. szeptember hó 1. napjától havi 30.000 forintra szállítsa le.
- [21] A tartás megszüntetése iránti keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:220. § (3) bekezdés a) pontjára és (4) bekezdésére alapította. A következetes bírói gyakorlat alapján a nagykorú gyermektől fokozottan elvárható, hogy tartást fizető szülőjével szemben ne csak követelést támasszon, hanem a tartás alapjául szolgáló családi kapcsolatnak megfelelő magatartást is tanúsítson. Érdemtelen a tartásra a nagykorú gyermek, ha a kapcsolat megromlása ugyan kiskorúsága idejére nyúlik vissza, de a tartásdíjat fizető szülő közeledését nagykorúsága betöltése után is következetesen visszautasítja (Kúria Pfv.II.20.236/2015.) A lánya betöltötte a 18. életévét, vele a kapcsolatot nem tartja, leveleire, üzeneteire, karácsonyi, születésnap üdvözléteire nem reagál, válasza nem méltatja, születésnapján, névnapján nem köszönti fel, hogyléte felől nem

érdeklődik, iskolai teljesítményéről, érettségi eredményéről nem tájékoztatta. Továbbtanulásáról a 2018. augusztus 29. napján tartott tárgyaláson szerzett tudomást. Mindezekből egyértelműen megállapítható, hogy vele szemben súlyosan felróható magatartást tanúsít, őt kizárólag pénzforrásnak tekinti. Másodlagos keresete szerint a nagykorú gyermek a rokontartására vonatkozó eltérő szabályok miatt a saját szükséges tartása korlátozásával már nem köteles a tartásra. A magasabb jövedelemszerzésért mindent megtesz, az általa fizetett tartás lényegében a gyermek indokolt szükségletei pénzbeli ellenértékét teljesen fedezi, ezzel szemben az alperes évek óta nem vállal megfelelő bérezéssel járó munkát. A nagykorú gyermek maga is köteles tartásához hozzájárulni (EBH 2004.1.), **N.**nek lehetősége van diákhitel igénybevételére is. Érvelt a nagyobbik gyermek anyagi megsegítésével, akit elköltöztetése óta az alperes „kitagadott”, egyedül rá számíthat.

- [22] Az alperes mindkét kereset elutasítását kérte.
- [23] A gyermek nem érdemtelen, elzárkózása a felperes magatartására vezethető vissza. Az alperes a szülő-gyermek közötti kapcsolat megromlását a 2011. február 5-i kapcsolattartás alkalmával történt fizikai atrocitástól eredeztette, ettől kezdve ugyanis a felperes a kislányt büntetésből többé nem vitte magával. Mindez **N.**t nagyon bántotta, megalázásként élte meg, azóta a felperessel való találkozástól elzárkózik. A két heti kapcsolattartás időközben lecsökkent havi egy napra. A gyermek változatlanul várta, hogy elmelessen a felperessel, aki feltételeket szabott, magatartási elvárásokat (bocsánatkérés, neki megfelelő viselkedés) fogalmazott meg. A felügyelt kapcsolattartás 2015. december és 2016. január, februárban három alkalommal valósult meg. Az alperes álláspontja szerint 2017 januárját követően a felperes csak formálisan akarta a gyermekkel felvenni a kapcsolatot, jogait és akaratát már akkor is semmibe vette. A felperes a per előtt **N.**val személyesen 2017. október 30-án találkozott a bíróságon iratbetekintéskor. A hivatkozott négy sms-t a gyermek nem kapta meg, a felperes az üzenetekre csak az érdemtelenység alátámasztása miatt hivatkozott. Mindebből egyértelműen megállapítható, hogy a gyermek a felperessel kellő indokkal nem tartja a kapcsolatot.
- [24] Az alperes viszontkeresetében 2018. szeptember 1-től havi 102.000 forintba kérte a tartásdíj felemelését.
- [25] Viszontkeresete ténybeli alapjaként előadta, hogy az előzményi eljárásban részletezett indokolt kiadások változatlanul fennállnak, azok pénzbeli ellenértéke az eltelt évek alatt jelentősen megemelkedett, az életpályára felkészítő tanulmányok miatt pedig többletköltségek merültek fel. 2018 augusztusa óta családi pótlékot nem kap, tehát a 92.200 forint helyett kizárólag a felperes által fizetett 80.000 forint gyermektartásdíj áll a rendelkezésére. Hivatkozott az előfizetéses telefon és a készülék részletfizetésére (havi 8.000 forint), az egyetemi jegyzetek összköltségére, egy laptop indokoltságára. Az iskolakezdés költségeit (füzetek 1.350 forint, orvosi latinkönyv 3.3340 forint, számítástechnikai könyv

2.310 forint, gyakorlatra köpeny, 12 db könyv) összesen 69.800 forintban jelölte meg és erről a felperest is értesítette. A havi 80.000 forint határozott összegű tartásdíj tehát a gyermek megélhetését már nem fedezi.

Az első- és másodfokú ítélet

- [26] Az elsőfokú bíróság ítéletével mindkét keresetet és a viszontkeresetet elutasította.
- [27] Elsődlegesen a Ptk. 4:220. § (4) bekezdése alapján a gyermek érdemteleniségében foglalt állást és az elsődleges keresetet megalapozatlannak ítélte. A széles körű bizonyítási eljárás alapján megállapította, hogy a gyermek a felperessel kapcsolatot nem tart, tőle mereven és kategorikusan elzárkózik.
- [28] Az alperes bizonyította a kimentési okot: a gyermek kellő indokkal nem tartja a felperessel a kapcsolatot. A felperes súlyosan megsértette apai kötelezettségét. Eleinte a kapcsolattartások időpontjának bizonytalanságával, majd minden egyéb tevékenységét a gyermekével való együttlét elé helyezte, ezáltal annak időtartamát a lehető legszűkebbre reduktálta. A gyermeket számtalanszor megalázta, a havi egyszeri néhány órás együttlét lehetőségéből kirekesztette, ezzel a testvérével szembeállította, súlyosan megkülönböztette. A kislány a felperes viselkedése miatt mély megbántottságot, megalázottságot élt át, a felperes csak a testvérét vitte magával, neki vett ajándékot. Rendszeresen szembesült azzal, hogy érdemtelen az apa szeretetére, törődésére, figyelmére. Mindez arra vezetett, hogy egy idő után a felperessel semmilyen formában kapcsolatot nem akart fenntartani, a mediációs eljárásan kényszerből vett részt. A pozitív szülő-gyermek érzelmi viszony megszűnése tehát a felperes magatartására vezethető vissza.
- [29] A tartás mértékének megváltoztatására irányuló kereset és viszontkereset alaptalan. Ennek törvényi feltételei a tartás alapjául szolgáló körülmények megváltozása és a lényeg jogi érdeksérelem [Ptk. 4:210. § (1) bekezdés].
- [30] A felperesnél a tartás mértékének leszállítását megalapozó jelentős költségnövekedés nem volt kimutatható. Másik gyermeke tartására nem köteles, az önkéntes támogatás körülményváltozásként nem értékelhető.
- [31] Az alperes oldalán sem állapítható meg körülményváltozás: házastársa az előzményi ítélet meghozatala idején is támogatta őt, a család szerény körülmények között él, a felpereshez képest nagyságrendileg alacsonyabb jövedelemből gazdálkodva. Az alperes igazoltan munkanélküli, 2015. évtől csak alkalmi munkát végez, folyamatos, rendszeres, a minimálbér összegét meghaladó jövedelemszerző tevékenység folytatására nem képes, a nagykorú gyermek tartásához való pénzbeli hozzájárulás esetén saját szükséges tartása kerülne veszélybe.
- [32] A kötelezett jövedelmének emelkedése nem jár együtt a tartásdíj összegének automatikus emelésével, a mértéket a nagykorú indokolt

szükségletei határozzák meg. Az elsőfokú bíróság valamennyi körülmény együttes mérlegelésével, a felsőoktatásban való részvétellel együtt járó költségnövekedéssel, a családi pótlék megszűnésével, az alkalmi munkavégzés és megfelelő tanulmányi eredmény esetén az ösztöndíj lehetőségét is figyelembe véve, úgy ítélte meg, hogy a tartásdíj leszállítása, illetve felemelése nem indokolt.

- [33] A felek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyta.
- [34] A tényállást a kapcsolattartás megszüntetése iránti per adataival kiegészítette. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen és teljes körűen feltárta, abból az ügy érdemi eldöntésére helytálló következtetést vont le.
- [35] A másodfokú bíróság az érdemtelenység körében a felperes kizárólagos szülői felelősségére vonatkozó elsőfokú ítéleti indokolással nem értett egyet, mert az csupán a felperes felelősségét hangsúlyozta, holott az alperes magatartásának értékelése sem mellőzhető. Az elsőfokú ítélet 6. oldalának utolsó és 7. oldalának első bekezdését pontosította: a gyermek felperestől való elidegenítésében és a kapcsolattartás ellehetetlenülésében mindkét szülőnek egyformán szerepe volt, a gyermek kiskorúsága idején pedig ez a felelősség elsődlegesen az alperest terhelte. Az elsőfokú ítélet 5. oldalának utolsó mondatából ezért mellőzte azt a megállapítást, hogy a felperes számára a gyermekeivel való kapcsolattartás „nyűg” lett volna.
- [36] Elfogadta az elsőfokú bíróság jogkövetkeztetését, miszerint az alperes a kellő indokot bizonyította. Az indokolást azzal egészítette ki, hogy a felperes csak akkor hivatkozott a gyermek érdemteleniségére, amikor az alperes a tartás felemelése iránt viszontkeresetet előterjesztette. A felperes magatartásából arra következtetett, hogy nem az egyértelmű meggyőződése és igaza tudatában hivatkozott a gyermek érdemteleniségére.
- [37] A másodfokú bíróság a tartás felemelése, illetőleg leszállítása iránti kereset és viszontkereset elutasítását az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokaira utalással hagyta helyben.

A felülvizsgálati kérelem, a csatlakozó felülvizsgálati kérelem

- [38] A jogerős ítélet ellen a felperes felülvizsgálati kérelmet, az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.
- [39] A felperes a felülvizsgálati kérelmében azt kérte, hogy a Kúria elsődlegesen a jogerős ítéletet változtassa meg és a gyermektartásdíj fizetési kötelezettségét a nagykorú gyermek tartásra érdemtelenége jogcímén szüntesse meg. Másodlagosan a gyermektartásdíj mértékét 2018. szeptember 1. napjától kezdődően 30.000 forint összegre szállítsa le. A jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a Ptk. 4:220. § (4) bekezdése, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (a továbbiakban: régi

Pp.) 221. § és ezzel összefüggésben a 206. § (1) bekezdés megsértésére alapította.

- [40] Részletesen kifejtette a gyermekkel való kapcsolattartásának nehézségeit, illetve az előzményi perek történetét. Szülőként mindent megtett a gyermekkel való kapcsolata felvételére és rendezésére. A gyermek elzárkózását bizonyította.
- [41] Sétrelmezte, hogy a jogerős ítélet ugyan az elsőfokú bíróság ítéletét az alperes közreható magatartásának megállapításával ugyan korrigálta, de ennek jogkövetkezményét nem vont le. A módosított tényállásból ugyanis az következne, hogy az alperes a kellő indokot nem bizonyította, a gyermek elzárkózó magatartása egyoldalúan a felperes terhére nem értékelhető.
- [42] A felperes álláspontja szerint a felnőtt gyermektől elvárható lenne a vele szembeni megértés. Ezzel szemben a nagykorúsága után is mindvégig elzárkózott a kapcsolatfelvételtől, sőt kiskorúsága idején önállóan pert is kezdeményezett a kapcsolattartás megszüntetése érdekében.
- [43] Az eljáró bíróságok nem értékelték a továbbtanulásról adott tájékoztatás formális jellegét, mellőzték a társadalmilag elvárható magatartás értékelését. A gyermek a családi ünnepekről nem emlékezik meg, nem köszön neki (a tárgyalást megelőzően a folyosón), születésnapjára pedig úgy nyilatkozott, hogy még a napjáról sincs tudomása. Nem lehet évekig csak azzal érvelni, hogy „mi tett velem az apám” miközben elutasítja a kapcsolat rendezésére irányuló kezdeményezést.
- [44] A felperes felülvizsgálati kérelme alátámasztásául hivatkozott az EBH 2007.1609. számú elvi határozatra és a Kúria Pfv.II.21.184/2018. számú egyedi ügyben hozott határozatára, amelyekben a Kúria következetesen kitért a nagykorú gyermek felelősségére és a tőle elvárható magatartás szigorúbb mércéjére.
- [45] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme szerint a jogerős ítélet helytállóan utasította el a tartás megszüntetésére és mértékének leszállítására irányuló keresetet.
- [46] Csatlakozó felülvizsgálati kérelmében azt kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletére kiterjedően helyezze hatályon kívül és a viszontkereseti kérelmének adjon helyt. A jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a Ptk. 4:210. § (1) bekezdésébe ütközésére alapította.
- [47] Érvelése szerint a tartás összegének alapjául szolgáló körülményekben olyan változás történt, amely megalapozza a tartásdíj emelését. Anyagi helyzetük az alkalmi munkalehetősége megszűnésével tovább romlott, **N.** szükségletei viszont 2015.évtől növekedtek és elsőfokú tanulmányai jelentős többletköltséget jelentenek. A bíróság a tartásdíj összegét részben a felperes akkori jövedelme alapján állapította meg, azóta a felperes munkabére jelentősen, az inflációt jóval meghaladó mértékben növekedett, a felsőoktatásban viszont a gyermek számára semmilyen támogatás nem érhető el.
- [48] A Ptk. 4:218. § (4) bekezdése alapján a tartás mértéke

gyermekenként a kötelezett jövedelmének 15-25%-ában határozható meg. **N.** ugyan már nagykorú, a kötelezett jövedelmének 15%-a azonban zsinórmértékként figyelembe vehető, a korábban megállapított 80.000 forint összegű tartás ettől a mértéktől elmaradt. A megállapodáson alapuló gyermektartásdíj mértéke nyilvánvalóan nem maradhat el számottevően a bíróság által megállapított tartási mértéktől. Végül utalt arra, hogy a háztartás csökkenő bevételei, a felsőfokú tanulmányok járulékos költségei a tartás összegének változatlanul hagyása mellett arra a következményre is vezethetnek, hogy a gyermek a tanulmányait nem tudja folytatni.

[49] A felperes a csatlakozó felülvizsgálati kérelem elutasítását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[50] A Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta el.

[51] A Kúria előtt a fél jogi képviselte kötelező [rég Pp. 272. § (4) bekezdés], ezért az alperesnek a Pfv.4. és 5. sorszámú, jogi képviselője ellenjegyzése nélküli beadványainak vizsgálatát mellőzte.

[52] A felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK vélemény 3. pontja alapján a felülvizsgálati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása. Ez utóbbi keretében a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek szöveges formában is meg kell fogalmaznia a jogerős határozat általa sérelmezett és a rendkívüli perorvoslatot megalapozó fogyatékoságát, amellyel kapcsolatban részletesen ki kell fejtenie jogi álláspontját. Ha a fél felülvizsgálati kérelmében a jogerős határozatot több okból is támadja, vagyis több egymástól elkülönült jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell a régi Pp. 272. § (2) bekezdésében meghatározott tartalmi követelményekkel. A felülvizsgálati kérelem előterjesztőjének tehát valamennyi, a jogerős határozat jogszabálysértő voltára történő hivatkozása esetében konkrétan meg kell jelölnie az álláspontja szerint megsértett jogszabályhelyet, szövegesen elő kell adnia a jogszabálysértést és a jogszabálysértésre való hivatkozás indokait. Érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a régi Pp. 272. § (2) bekezdésében meghatározott tartalmi követelmények maradéktalanul teljesülnek (BH 2015.307.).

[53] A felperes másodlagos felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a gyermektartásdíj 2018. szeptember 1. napjától 30.000 forint összegre leszállítását, de a jogerős ítélet jogszabálysértő voltára kizárólag a nagykorú gyermek érdemtelenisége körében hivatkozott. A **L.** utónevű gyermek anyagi helyzetével kapcsolatos okfejtés a tartás mértékére vonatkozó jogerős ítéleti rendelkezés jogszabálysértő megállapítására - a konkrét megsértett

jogszabályhely megjelölésének hiányában - nem alkalmas. A másodlagos felülvizsgálati kérelem tehát nem felelt meg a régi Pp. 272. § (2) bekezdésének, ezért a Kúria azt érdemben nem vizsgálta.

- [54] Az érdemben elbírálható felülvizsgálati kérelem megalapozott.
- [55] Az adott esetben nem volt vitatott, hogy a továbbtanuló nagykorú gyermek tartásának általános feltételei a perbeli időszakban fennálltak. A gyermek a szükséges tanulmányait megfelelően és folyamatosan folytatta. A felperes a Ptk. 4:220. § (3) bekezdés c) pontjára mint a tartási kötelezettségét megszüntető okra nem hivatkozott.
- [56] A Ptk. 4:220. § (3) bekezdés a) pontja és a (4) bekezdése a továbbtanuló nagykorú gyermek tartásra való érdemtelenységének törvényi feltételeit tartalmazza. A (3) bekezdés a) pontja visszautal a Ptk. 4:194. § (2) bekezdésében foglalt, a rokонтartás közös szabályainál megfogalmazott általános érdemtelenégi szabályozásra. A (4) bekezdés a bírói gyakorlat által már korábban kialakított érdemtelenégi okot önálló normaként fogalmazza meg: a nagykorú gyermek akkor is érdemtelen a tartásra, ha a tartásra kötelezettel kellő indok nélkül nem tart kapcsolatot. A Kúria jogelődje, a Legfelsőbb Bíróság EBH 2007.1609. szám alatt közzétett elvi határozatában - a rokонтartásnak a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (Csjt.) rendelkezéseit értelmező XXIX. számú Polgári Elvi Döntéssel összhangban - kifejtette, hogy a nagykorú gyermek rendelkezik olyan belátási képességgel, amelynek birtokában fel kell ismernie a róla nagykorúsága idején vagyoni szempontból gondoskodó szülőjéhez fűződő közeli kapcsolatát, mert a tartási igénye ezen alapul. Az ítélezési gyakorlat a tényhelyzet, a kapcsolat hiánya mellett azt is vizsgálta, hogy melyik fél magatartása vezetett a gyermek szülővel szembeni közömbösségének kialakuláshoz, annak oka a gyermek vagy a szülő korábbi magatartásában keresendő.
- [57] A szülő-gyermek kapcsolat hiányára alapított érdemtelenység okának vizsgálatát a Ptk. 4:220. § (4) bekezdésének rendelkezése egyértelműsítette és a hangsúlyt a kellő indok jogi fogalmának bevezetésével a gyermektől elvárható magatartásra helyezte. A szigorú mérce alkalmazását a nagykorú gyermektől a kapcsolat fenntartása vagy felvétele iránti elvárhatóság indokolta, a szülőjével szembeni anyagi igénye esetén a kötelezettet ne csupán annak kielégítését biztosító személynek tekintse, hanem vele szemben a vérségi kapcsolatnak megfelelő magatartást tanúsítson. A szülő-gyermek viszony ugyanis nem redukálódhat pusztán anyagi követelésre. A nagykorú gyermek felelős a magatartásáért, tisztában kell lennie a társadalmi elvárhatósági követelményekkel, ha pedig ennek nem tesz eleget, nem várhatja el, hogy tanulmányai alatt a szülője tartásához hozzájáruljon.
- [58] Egységes az ítélezési gyakorlat abban is, hogy az irányadó anyagi jogi jogszabályhely helyes értelmezése szerint a kapcsolat fenntartása a nagykorú gyermektől várható el, mert ő az, aki a szülőjétől az ingyenes tartást igényli. Ez összhangban áll a közeli

hozzátartozói kapcsolat jelentőségének felismerésével és a társadalmi elvárásoknak megfelelő magatartás tanúsításával (EBH 2019.P.3., Pfv.II.20.356/2019/4., Pfv.II.20.891/2019/8.).

- [59] A nagykorú gyermek érdemteleniségére való hivatkozás esetén a régi Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a tartás megszüntetését kérő kötelezettnek kell bizonyítania azt az állítását, hogy a tartásra szoruló nagykorú gyermeke a vele való kapcsolat hiánya miatt érdemtelen a tartásra. A kötelezettnek kizárólag a kapcsolat hiányát, a keresetét megalapozó állítását kell bizonyítania. Az adott esetben a felperes az alperes által sem vitatottan a tényhelyzetet kétséget kizáróan bizonyította. A gyermek a nagykorúsága elérése után vele kapcsolatot nem tartott, sem személyesen, sem egyéb módon nem kereste, megkereséseit kategorikusan visszautasította. A továbbtanulásról értesítő e-mail pedig kapcsolatnak nem minősíthető.
- [60] A jogosult szülőt terheli a kimentési ok bizonyítása, azaz a gyermeknek kellő indoka volt a szülőjével való kapcsolat visszautasítására. A Kúria következetes gyakorlata szerint a kimentésre alkalmas kötelezeti magatartásnak olyan súlyúnak kell lenni, amely valóban alapos indokát adja a tartást igénylő gyermek közömbösségének, ennek a gyermek életét jelentősen befolyásoló vagy arra kiható valós és súlyos érdeksérelemnek kell lennie (EBH 2019.P.3.). A bizonyítási kötelezettség tehát kétirányú: a súlyos sérelem tényének bizonyítása mellett a hivatkozott kimentési oknak a kötelezett magatartásával okozati összefüggésben kell állnia. Ebben a körben vizsgálendő a szülő felelőssége a gyermek közömbössége kialakulásában. A bíróságnak a peradatok mérlegelésével két konjunktív feltétel megvalósulásában (bizonyítottságában) kell állást foglalnia: a hivatkozott kötelezeti szülői magatartás súlyos sérelemnek minősül-e (objektív ok) és a gyermek elzárkózása kizárólag vagy döntően a kötelezett magatartására (szubjektív ok) vezethető vissza. A gyermek a család felbomlása után számtalan okból utasíthatja el a különélő szülőt (pl. az őt gondozó szülővel azonosul érzelmileg, a különélő szülő újabb kapcsolatát nem fogadja el). A töretlen ítélkezési gyakorlat szerint a gyermeknek a különélő szülővel szemben kiskorúsága alatt tanúsított magatartásának vizsgálata kizárt.
- [61] Az eljáró bíróságok egyezően foglaltak állást abban, hogy az alperes a kellő indokot - a nagykorú gyermek alappal való elzárkózását - bizonyította.
- [62] Az elsőfokú bíróság a felperes felróható és a gyermek életére súlyosan kiható magatartását állapította meg: a felperes az egyébként is minimális időtartamú kapcsolattartásra **N.t** egyetlen fizikai konfliktus miatt többet nem vitte el, a testvérek között különbséget tett, a gyermeket megalázta, önértékelését folyamatosan rombolta. Magatartását a későbbi kapcsolatfelvételi kísérletei nem teszik meg nem történtté, a gyermeknek tehát alapos indoka volt a nagykorúsága elérése után a kapcsolat visszautasítására.
- [63] A másodfokú bíróság a peradatokat újraértékelte és a gyermek

elzárkózásának kialakulásában az alperes felelősségét is megállapította. A kiskorúság időtartama alatt a szülő-gyermek kapcsolat kiüresedésében az alperes hozzáállása meghatározó volt, ezért az egyoldalúan a felperesre nem terhelhető. Ebből következően a felperes megalapozottan hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet a módosított tényállással ellentétes jogkövetkeztetéssel hagyta helyben az elsőfokú bíróság ítéletét.

- [64] A Kúria elfogadta a jogerős ítélet módosított tényállását. A perbeli esetben a szülő-gyermek kapcsolat a gyermek kiskorúsága idején konfliktusokkal volt terhelt. A felperes felelőssége a testvérek megkülönböztetésében, az egyszeri tettelegességgel arányban nem álló, a gyermeket megalázó „büntetésben” egyértelműen megállapítható. Magatartása nem vitathatóan hosszú távra kiható érzelmi sérelmet jelentett az akkor 12 éves, serdülőkorú gyermek számára: a kellő indok fogalmi körében a gyermeket ért súlyos, valós érdeksérelem megállapítható.
- [65] A felperes magatartásának értékelésénél azonban nem hagyható figyelmen kívül az, hogy saját felelősségét felismerve, évekkel később, még a gyermek kiskorúsága idején megkísérelte a kapcsolat helyreállítását. A mediáción részt vett, a gyermeknek küldött üzenetekben, képeslapokon egyértelműen jelezte az érzelmi viszony újraépítésének igényét. Kapcsolatfelvételi szándékának – az alperes állítása szerinti – formalitása a peradatok alapján bizonyítást nem nyert.
- [66] A jelen ügyben tehát a kellő indok tartalmi elemei között együtt kell értékelni a gyermek érzelmi elzárkózásához vezető felperesi, az ennek fenntartásában, elmélyítésében a jogerős ítélet helyes megállapítása szerinti alperesi felelősséget, továbbá azt, hogy a felperes megkísérelte a korábban kétségtelenül a saját hibája miatt is kiüresedett kapcsolat normalizálását.
- [67] A Ptk. korábban kifejtett fokozott elvárhatóságából kiindulva, a nagykorú és belátási képességgel rendelkező gyermeknek már fel kell mérnie a szülő-gyermek kapcsolat jelentőségét. **N.** kiskorúsága idején, 2016 decemberében a felperessel minden kapcsolatot megszakított, ezzel jelezve, hogy nem akar megbocsátani és döntését 18. életéve betöltése után sem változtatta meg.
- [68] Az érzelmi kapcsolat a jog erejével nem kényszeríthető ki. A nagykorú gyermektől viszont elvárható, hogy a gyermekkorában megtörtént eseményeket felnőttként, belátási képessége birtokában értelmezze. Az adott esetben a gyermek a felperesnek esélyt sem adott, elhatározásához 18. életéve betöltése után is ragaszkodott. A kiskamasz korában ért sérelmekre alapítva évekkel később a szülő teljes elutasítása, a kapcsolat felvétele iránti minden próbálkozásával szembeni közömbösség és közönyösség a kellő indok jogi fogalmának tartalmát nem alapozza meg.
- [69] A családi kapcsolat megtagadása, azaz a társadalmilag elvárt minimális szülő-gyermek kapcsolat kellő indok nélküli hiánya azzal a jogi következménnyel jár, hogy a nagykorú gyermek tartása anyagi fedezetét az általa elutasított szülőtől alappal nem várhatja el.

Az egyoldalú elzárkózás ugyanis - ahogy arra a felperes helytállóan utalt - a különélő szülő kizárólag „pénzforrásként” való kezeléséhez vezet, a szülő-gyermek viszonyt érzelem nélküli anyagi (pénzügyi) kapcsolattá üresíti.

- [70] A Kúria az alperes érvelésére figyelemmel rámutat arra, hogy az érdemtelenység vizsgálatánál az anyagi körülmények, a szülők között vagyoni különbségek nem relevánsak. Az érdemtelenység a nagykorú gyermek magatartásának a tartásdíjra kiható értékelése. A mérlegelés körébe a kötelezett szülő jobb és a háztartást biztosító szülő nehezebb anyagi körülményei nem vonhatók be. A szülők jövedelmi viszonyai, vagyoni helyzete nem a jogosult magatartásának következménye, ezért az érdemteleniséget megalapozó magatartás mellőzéséhez nem vezethet.
- [71] Következetes a Kúria gyakorlata abban, hogy a régi Pp. 270. § (2) bekezdése és a régi Pp. 275. § (3) bekezdéséből következően a tényállás megállapításának módjára vonatkozó és az ügy érdemi elbírálására is lényeges kihatással levő eljárásjogi jogszabálysértés hiányában a szabad bírói mérlegeléssel megállapított tényállás felülvizsgálati eljárás keretében történő felülmérlegelésének és a bizonyítékok újra értékelésének nincs helye (BH 2013.119., BH 1995.226., BH 1993.768.). A Kúria a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megváltoztatására csak kivételesen, abban az esetben jogosult, ha a felülvizsgálni kért jogerős határozat iratellenes vagy kirívóan okszerűtlen, logikátlan, ellentmondásos megállapításokat tartalmaz (EBH 2006.1526.).
- [72] A másodfokú bíróság a helyesen korrigált tényállásból az érdemi döntésre kiható téves jogkövetkeztetést vont le, ezért a Kúria a régi Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte egyben az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva, a felperes elsődleges keresetének helyt adott.
- [73] A felperes a felülvizsgálati kérelmében nem kérte az általa kifizetett tartásdíjak visszafizetésére való kötelezést, ennek megfelelően a Kúria a már teljesített tartásdíjról a rendelkezést mellőzte.
- [74] A tartás megszüntetése miatt az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme okafogyott, a tartás felemelését elutasító jogerős ítélet jogszabálysértő jellege nem vizsgálható.

Záró rész

- [75] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyalás tartásával bírálta el.
- [76] A felperes felülvizsgálati kérelme eredményre vezetett. A felperes a jogerős ítéletet az első-és a másodfokú perköltség viselésére vonatkozó részében határozott felülvizsgálati kérelemmel nem támadta. A Kúria ezért a le nem rótt elsőfokú eljárási,-vizontkereseti,- fellebbezési és a felülvizsgálati eljárási illeték, továbbá az arányos felülvizsgálati eljárási költség

mértékéről és viseléséről határozott a régi Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 78. § (1) bekezdése, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5)-(6) bekezdése, továbbá az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 42. § (1) bekezdése, 46. § (1) bekezdése, 50. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.

, 2020. szeptember 1.

dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. a tanács elnöke, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Nyírőné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró

A kiadmány hitelével: